

Afwegingskader locatiekeuze nieuwbouw onderwijshuisvesting Boekel

Mark van den Elzen

juni 2015

1. Inleiding

Op 11 december 2014 heeft de gemeenteraad van Boekel de notitie Toekomst onderwijshuisvesting Boekel vastgesteld. Ook is besloten een verkenning nieuwbouw onderwijshuisvesting Boekel te starten.

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- Ontwikkeling kindcentra
- Vervanging gebouwen Regenboog, Uilenspiegel, De Mieren
- Passende onderwijshuisvesting kern Boekel: 31 tot 33 groepen (prognoses)

De verkenning start met het bepalen van een locatie voor de nieuw te bouwen onderwijshuisvesting in de kern Boekel. De nieuwbouw wordt één project: afzonderlijk bouwen per school is te kleinschalig en kwetsbaar.

Iedere mogelijke locatie heeft voor- en nadelen. Iedere keuze heeft consequenties voor de toekomstige invulling van kindcentra, mogelijke verbindingen met andere maatschappelijke voorzieningen en de centrumontwikkeling.

Vanwege de vergaande consequenties vormt de locatiekeuze voor de nieuwbouw een afzonderlijk deelproces van de verkenning.

De uiteindelijke keuze wordt gemaakt door de gemeenteraad.

Deze notitie vormt het kader om te komen tot een locatiekeuze.

In de volgende hoofdstukken worden de **voor- en nadelen van de verschillende locaties** geïnterpreteerd. Dit is gebeurd in overleg met de betrokken besturen Stichting OOG / Fides en Zicht PO. Een concept van deze notitie is besproken met de directies en teams van de betrokken scholen Regenboog, Uilenspiegel en Octopus. Opmerkingen vanuit deze achterban zijn aangegeven *cursief in blauw* om aan te geven wat voor hen belangrijke aandachtspunten zijn.

Afsluitend een hoofdstuk met een **afweging en eindadvies** op grond waarvan de gemeenteraad uiteindelijk een keuze kan bepalen.

Een eerdere versie van deze notitie, van april 2015, is reeds aan de raad voorgelegd als bijlage bij de memo locatiekeuze nieuwbouw.

De genoemde argumenten wordt in juni nogmaals besproken binnen de scholen, ook met de oudervertegenwoordiging. Verslagen hiervan worden aan de raad gestuurd.

In het hoofdstuk afweging en eindadvies wordt een aantal onderdelen meer uitgebreid toegelicht, rekening houdend met reacties die naar voren zijn gekomen tijdens besprekingen van de locatiekeuze.

Cijfers

Inmiddels zijn ook de leerlingenprognoses 2015 beschikbaar.

Belangrijkste conclusies:

- Momenteel zijn er in de kern Boekel 35 groepen basisscholen en peuterwerk.
- Er zijn 44 groepslokalen beschikbaar binnen de scholen en peuterspeelzaal.

- De prognoses wijzen op een doorgaande krimp tot 31 groepen in 2020.
- Vanaf 2025 wordt een lichte groei voorzien naar 33 groepen voor de lange termijn.
- 2030: Octopus 434, Regenboog 185, Uilenspiegel 116 leerlingen; totaal 735 leerlingen

De Octopus heeft 18 groepslokalen. Daarnaast zijn 2 schoolwoningen beschikbaar. Afhankelijk van de inzet daarvan is naast de beschikbare ruimte in de Octopus ruimte nodig voor 13 tot 15 groepen voor basisscholen en peuterwerk.

2. Locaties, voor- en nadelen; plussen en minnen

De volgende locaties zijn besproken als mogelijke plek voor nieuwbouw onderwijshuisvesting in Boekel:

- Parkweg
- Regenboogterrein
- Andere locatie

2.1 Locatie Parkweg

Dit is het terrein van de huidige Uilenspiegel en De Mieren, naast De Octopus. Huisvesting van nieuwbouw op deze plek betekent concentratie van alle onderwijshuisvesting op één locatie.

Plus:

- Voordelen van samenwerking; samen kun je verder komen
- Samen: peuterwerk, naschoolse opvang, taalklas, schoolbieb, gezamenlijke arrangementen: techniekprojecten, schoolzwemmen, hobbyclub, sport, keuken, ..
- Mogelijkheden om ruimtes te delen
- Beperking overhead; beter te organiseren
- *Binnensport dichtbij*
- Aantrekkelijk voor vestiging centrale kinderopvang; kindcentrum 0-12
- *Geen concurrentie tussen scholen wat betreft bereikbaarheid vanuit wijken*
- Alles op redelijk afgeschermd plek, buiten verkeersstroom: veiligheid
- Mogelijkheid inzet schoolwoningen Octopus
- Meer flexibiliteit bij ongelijke krimp/groei afzonderlijke partners
- Keuze voor ouders tussen verschillende 'stromingen' op één plek
- Ouders: alle kindvoorzieningen op één locatie
- Betere bereikbaarheid vanuit woonwijken (voedingsgebied)
- Vrijkomen Regenboogterrein heeft meer mogelijkheden voor herbestemming
- Grotere schaal: meer faciliteiten

Min:

- Nadelen van samenwerking: kost inspanning, onzekerheid eigen positie
- Minder afzonderlijke profilering; eigenheid
- Grote omvang
- *Veel kinderen op relatief weinig vierkante meters*
- *Verkeersveiligheid*
- *Toename van (het) concurrentie(gevoel)*
- *Bezorgdheid over de status en toekomst van Kindcentrum Octopus*
- *Basisschool Uilenspiegel moet gedurende de bouw waarschijnlijk naar andere locatie. Dit kan effect hebben op imago/aanmeldingen van de school.*
- *Bezorgdheid over speelruimte*

2.2 Locatie Regenboogterrein

Dit betekent onderwijshuisvesting op twee locaties in kern Boekel

Plus:

- Minpunten van alles-op-één-locatie
- *Spreiding van leerlingen in Boekel*
- *Meer rust en ruimte*
- Profilering, meer keuze voor ouders
- Minder grootschalig
- Meer ruimte per locatie; fysiek en psychologisch
- Minder samenwerken kost minder energie
- Hergebruik lokalen en speellokaal 2005
- Beter geschikt voor verbinding met centrumfuncties (bijv Bibliotheek)

Min:

- Pluspunten van alles-op-één-locatie
- Minder mogelijkheden en opbrengst samenwerking
- Beperkte overhead per locatie
- Minder mogelijkheden schakelen bij verdere krimp of ongelijke groei
- Ligging ten opzichte van woonwijken
- Verwachting: verdere krimp op deze locatie
- Verkeersveiligheid
- *Beperkte aanwas van leerlingen*

2.3 Andere locatie

*De schoolteams praten hierbij concreet over een locatie bij **De Donk**, bij het stukje bos.*

Naast plus en minpunten van locatie Regenboog:

Plus:

- Locatiekeuze 'vrij'
- Op grond van bereikbaarheid
- Op grond van andere wensen: school aan de bosrand
- Parkweg én Regenboogterrein komen vrij
- *Nabij sportverenigingen en nabij een bos*
- *Geen overconcentratie van kinderen op één plek. (zoals op Parkweg)*
- *Uilenspiegel of Regenboog hoeven niet tijdelijk elders gehuisvest te worden*
- *Goed bereikbaar vanuit drie wijken met veel jonge gezinnen,*
- *Veel aanwas, vlakbij nieuwbouw*

Min:

- Locatie nog niet beschikbaar
- Planologische procedures
- Weerstand
- Haalbaarheid nog niet duidelijk
- Parkweg én Regenboogterrein komen vrij
- *Ver weg voor huidige leerlingen Regenboog*
- *Geen gymzaal vlakbij*

3. Afweging en eindadvies

Van de genoemde locaties zijn voor- en nadelen benoemd. Welke locatie uiteindelijk gekozen wordt is afhankelijk van het gewicht dat aan de verschillende voor- en nadelen toegekend wordt.

Een belangrijke vraag die hierbij naar voren komt is hoe wordt aangekeken tegen concentratie van alle onderwijshuisvesting op één locatie (Parkweg), ten opzichte van verdeling van de scholen over twee locaties in de kern Boekel (Regenboog of elders).

3.1 Parkweg; concentratie van kindvoorzieningen Boekel

In paragraaf 2.1 zijn de plus- en minpunten van deze locatie op een rij gezet. In deze afweging worden de volgende aspecten bekeken.

Samenwerking

Uit de genoemde voordelen bij de locatie Parkweg komen vooral de aspecten naar voren die het gevolg zijn van het samenbrengen van de verschillende scholen en functies dicht bij elkaar. De samenwerking tussen de kindvoorzieningen in Boekel is van oudsher goed. Door ze fysiek dicht bij elkaar te huisvesten zijn er verschillende bijkomende voordelen benoemd die niet haalbaar zijn bij spreiding over twee locaties.

De scholen met hun partners dragen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor alle kinderen van het dorp.

Concentratie geeft mogelijkheden om overhead te beperken wat kan leiden tot meer handen in de klas. In tijden waar scholen onder druk staan om met minder middelen meer te presteren, zien de besturen bundeling als een belangrijke kans om dat te bereiken.

Onderwijsinhoudelijk zijn veel zaken beter vorm te geven, of van betere kwaliteit, wanneer ze voor een groter geheel kunnen worden ingericht. Samenwerking levert meer op. Als voorbeeld kan genoemd worden de Bibliotheek op School. Nu hebben alle scholen een eigen collectie, gebaseerd op de omvang van de school. Door bundeling kan een rijkere collectie voor alle scholen ontstaan.

Een ander belangrijk voorbeeld van extra kansen door bundeling is de verbinding met kinderdagopvang. Met toevoeging van kinderdagopvang aan school ontstaat een kindcentrum van 0 tot 13 jaar, een ontwikkeling die al jaren wordt nagestreefd.

Gezien de schaal van de Boekelse scholen is het moeilijk om rendabel kinderopvang te realiseren per school. Kinderopvang per school zal leiden tot hogere kosten voor de ouders.

Ook op kleine schaal zal de opvang moeten voldoen aan wettelijke eisen zoals het 4-ogenprincipe. Dit leidt tot hogere kosten per kindplaats, die ten laste komen van de ouders.

Bij bundeling van alle onderwijshuisvesting is toevoeging van een centrale kinderopvang ten behoeve van alle scholen haalbaar. Ook de combinatie met buitenschoolse opvang draagt bij aan de levensvatbaarheid van die voorziening.

Hiermee ontstaan kindcentra van 0 tot 13 jaar. Met de volgende voordelen:

- Ouders hoeven verschillende kinderen niet op verschillende locaties te brengen en halen
- Flexibele tijden door de combinatie met kinderopvang en voor- en naschoolse opvang
- Betaalbare kinderopvang door bundeling van groepen en combinatie met buitenschoolse opvang
- Vergaande samenwerking tussen kinderopvang, peuterwerk en basisonderwijs wordt mogelijk met één pedagogische aanpak, en doorlopende leerlijn; voor- en vroegschoolse educatie. Een goede start voor alle kinderen.

Eigen identiteit

Doordat scholen niet meer concurreren op locatie, op afstand tot de woonwijken, wordt het belangrijk te profileren op inhoud: omvang van de school, onderwijsconcept, kwaliteit, extra voorzieningen. Dit geeft ouders een keuzemogelijkheid op inhoud. Dit is een groot goed met meerwaarde voor de inwoners van Boekel.

Er zijn verschillende voorbeelden van scholen met verschillende concepten die samenwerken binnen een gebouw. Eigen identiteit komt hierin juist sterker naar voren. In het ontwerp kan er voor gekozen worden dit te benadrukken, ook kan juist de synergie van verschillende concepten benut worden. De invulling hiervan wordt overgelaten aan het onderwijs en haar partners. In de ontwerpfase worden alle partners betrokken om hierover mee te praten.

Schaal / Ruimte

Een reactie die vanzelf naar boven komt wanneer gesproken wordt van nieuwbouw aan de Parkweg is dat het wellicht te grootschalig wordt. Natuurlijk is dit van andere orde dan bij verspreiding over verschillende locaties, echter er zijn diverse goed werkende voorbeelden van concentratie van onderwijshuisvesting van deze omvang. De ervaringen van voorbeelden waar daadwerkelijk samengewerkt wordt roemen voornamelijk de synergie die ontstaat door bundeling.

In het verleden is op de locatie Parkweg al aangetoond wat bundeling van het beoogd aantal groepen inhoudt: Ten tijde van volledige bezetting was sprake van 32 groepen (Octopus (18 plus 3 schoolwoningen), Uilenspiegel (9) en De Mieren (2)). Dit komt ongeveer overeen met de ruimte die in de toekomst voor kern Boekel nodig is.

De vrijkomende ruimte na het slopen van De Mieren en Uilenspiegel biedt voldoende mogelijkheden voor onderwijshuisvesting én kinderdagopvang. Bij de herinrichting kan ook rekening gehouden worden met de nodige verkeersvoorzieningen. Veel gemeenten en schoolbesturen kunnen jaloers zijn op deze beschikbaarheid aan ruimte. Wanneer daarbij, zoals bij de naburige Octopus, gebouwd wordt in twee lagen, kan veel buitenruimte voor alle gebruikers behouden worden.

Dit is veel ruimer dan de wettelijke minimale norm voor buitenruimte (3 m² per leerling). Het college stelt voor de gehele ruimte beschikbaar te houden voor kindvoorzieningen.

In de ontwerpfase is de inrichting van de buitenruimte een belangrijk onderwerp. De beschikbare ruimte geeft veel mogelijkheden om samen met alle kindvoorzieningen aan de Parkweg een mooie en uitdagende speelomgeving te vormen.

Kleinschaligheid wordt vaak positief beoordeeld vanuit de associatie met knus, bereikbaar, herkenbaar, oog-voor-het-kind. Een kleine school kan aantrekkelijk zijn vanwege deze redenen terwijl er vanwege een gebrek aan voorzieningen sprake is van minder inhoudelijke kwaliteit.

In het ontwerp dient getracht te worden beide aspecten te combineren: Oog voor de menselijke maat, een gevoel van geborgenheid, mét de voordelen die gehaald kunnen worden door bundeling van voorzieningen en samenwerking.

Concurrentie / profilering eigen identiteit / passende huisvesting

Bij huisvesting op dezelfde locatie concurreren scholen niet langer in bereikbaarheid. De scholen zijn allemaal even goed bereikbaar voor de kinderen en ouders. Dit zal niet langer leiden tot scheefgroei tussen scholen als gevolg van ontwikkelingen in de toestroom vanuit de verschillende wijken.

De profilering van de verschillende kindvoorzieningen ten opzichte van elkaar kan gezien worden als een bedreiging maar ook als uitdaging. Voor scholen is dit een nieuw aspect. Dit is een inhoudelijke factor die onder verantwoordelijkheid van de schoolbesturen valt.

Door alle onderwijshuisvesting bij elkaar op één locatie te situeren, leidt eventuele scheefgroei in schoolontwikkeling niet langer tot ruimtelijke knelpunten. Het is aan de schoolbesturen om in samenspraak gebruik te maken van de beschikbare m² onderwijshuisvesting. De totale omvang is afgestemd op de aantallen leerlingen die in Boekel wonen en niet op het aantal scholen.

Verkeersveiligheid / bereikbaarheid

De locatie Parkweg is gelegen buiten de verkeersstromen. Het totaal aantal gebruikers zal niet veel meer worden dan ten tijde van volledige bezetting van de huidige scholen en peuterspeelzaal. Bij de verdere ontwikkeling van Centrum Oost en De Donk worden de fietsroutes beter met deze locatie verbonden.

Voor leerlingen die wonen rondom de huidige Regenboog betekent een school bij de Parkweg een verslechtering wat betreft bereikbaarheid. Zij moeten een overstek maken over de Kerkstraat. Dit is nu trouwens al aan de orde voor kinderen die vanuit die richting Uilenspiegel of Octopus bezoeken.

Over het algemeen geldt dat deze locatie goed bereikbaar is. Ook vanuit de Doolleggen en De Donk.

Onderdeel van de verdere planvorming is verkeerstechnisch onderzoek. Daarbij worden met name ook de schoolteams en ouders betrokken. De locatie aan de Parkweg biedt zo nodig ook ruimte aan extra voorzieningen vanuit verkeersoogpunt.

Wat aandacht vraagt is de afwikkeling van het verkeer van alle gebruikers van de Parkweg. Momenteel wordt al gewerkt met verschil in aanvangstijden om drukte te spreiden.

Bij de verdere ontwikkeling van kindcentra van 0 tot 13 met kinderopvang en buitenschoolse opvang zijn meer gespreide aanvangs- en eindtijden aan de orde.

Met name bij plotseling slecht weer kan er sprake zijn van piekdrukke omdat dan meer ouders dan gemiddeld hun kinderen met de auto brengen of halen. Echter, omdat dit zich afspeelt in een redelijk afgeschermd gebied heeft ander verkeer hier relatief weinig last van.

Wat ook niet onbelangrijk is: de situering van de kindvoorzieningen dichtbij de sporthal. Iedere school kan dichtbij gymmen en ook zijn er mogelijkheden voor combinaties met naschoolse opvang.

Centrumontwikkeling

Vanuit het oogpunt van centrumontwikkeling gaat de voorkeur uit naar vestiging van nieuwbouw aan de Parkweg: een combinatie van kindvoorzieningen in een redelijke afgeschermd zone.

De vrijkomende locatie aan de Kennedystraat biedt meer mogelijkheden ten gunste van centrumontwikkeling.

Tijdelijke huisvesting

Afhankelijk van de te kiezen locatie wordt een oplossing gezocht voor de huisvesting ten tijde van de bouw. Uitgangspunt daarbij is om de scholen als geheel bij elkaar te huisvesten. In vergelijkbare projecten wordt de tijdelijke huisvesting beperkt tot een schooljaar.

3.2 Spreiding van kindvoorzieningen over twee locaties

In dit scenario komen kindcentra op twee locaties in kern Boekel: het huidige Octopus aan de Parkweg en een tweede locatie: op het beschikbare terrein van de huidige Regenboog of op een andere locatie.

De locatie Regenboog heeft een paar voordelen; bereikbaarheid voor Boekel West, en de mogelijkheid voor verbinding met centrumfuncties.

Verder worden vooral nadelen genoemd. Met name de bereikbaarheid vanuit de voornaamste woonwijken met jonge gezinnen zal tot knelpunten leiden.

Dit is de voornaamste reden dat er weinig enthousiasme is voor deze locatie.

Degenen die pleiten voor verdeling van de onderwijshuisvesting over twee locaties wijzen naar een andere locatie: in de buurt van wijk De Donk. Dit heeft als voordeel de bereikbaarheid vanuit die woonwijk en ook wijk de Doolleggen.

Bij de ontwikkeling van wijk De Donk is echter geen ruimte voor een nieuwe school meegenomen omdat de locatie Parkweg van daar uit prima bereikbaar is.

Om in deze wijk alsnog een school te vestigen dient grond verworven te worden. Bij percelen die mogelijk verworven kunnen worden is de haalbaarheid moeilijk aan te geven. Dit heeft te maken met kosten van verwerving, aanleg infrastructurele voorzieningen, verkeer, inpasbaarheid in een woonwijk en mogelijke beperkingen vanwege de Peelrandbreuk.

Een nieuwe locatie brengt in elk geval verschillende procedures met zich mee, waarvan de uitkomst op voorhand niet vast staat.

De omvang van een nieuwe locatie zal naar alle waarschijnlijkheid kleiner zijn dan de beschikbare locaties aan de Parkweg of Kennedystraat. Bij de eventuele verwerving van grond zal in eerste instantie uitgegaan worden van minimale wettelijke normen. Voor de buitenruimte is dat minimaal 3m² per leerling. Bij 300 leerlingen: 900 m².

Deze normen vormen bij het ontwikkelen van een nieuwe locatie de ondergrens, waarbij het aan de raad is om extra budget beschikbaar te stellen voor aanvullende ruimte.

3.3 Advies

De gemeente is verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting; de schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de invulling van de kindvoorzieningen, eventueel in samenwerking met andere partners.

Op grond van bovenstaand afwegingskader wordt voorgesteld de onderwijshuisvesting in de kern Boekel bij elkaar te brengen op één locatie aan de Parkweg: een geschikte beschikbare plek voor alle kindvoorzieningen.

De omvang van de totale ruimte onderwijshuisvesting wordt bepaald door de prognoses in leerlingenaantallen. Hoe deze ruimte over de verschillende scholen verdeeld wordt is aan de schoolbesturen. Eventuele ontwikkelingen en verschuivingen leiden niet meer tot knelpunten.

Het doorslaggevend argument voor bundeling zijn de extra kansen en mogelijkheden die ontstaan door samenwerking van alle kindvoorzieningen op één plek. Dit argument wordt onderschreven door de schoolbesturen die verantwoordelijkheid willen nemen om de kansen op deze locatie optimaal te benutten.

Met deze locatiekeuze worden de verschillende gebruikers samen gebracht met de opdracht om er samen iets moois van te maken voor de kinderen uit Boekel. Kwalitatieve kindvoorzieningen met grote waarde voor de leefbaarheid van de kern Boekel. Met voldoende ruimte voor de deelnemende voorzieningen én om te spelen.